

Stjórnukrígsætlanin forðaði semju

Reagan og Gorbachev voru næstan komnir fram til ta týðningarmiklastu semjuna, íð nakantið hefur verið gjord viðvíkjandi av-vápnadi, men í seinastu lotu strandaðu allar samráðingar orsakað av stjórnukrígsætlanini, skrifvar tíðindamaður okkara, Edvard Jónsson úr Reykjavík.

Fundurin í Reykjavík millum Reagan og Gorbachov gjordist eitt stórt vónbrot, og tann hættisliga stóðan í heiminum er ikki batnað, heldur versnað. Tað er fullkomiliga óvist um nakar toppfundur verður hildin í Washington teir næstu mánaðirnar. Schultz, amerikanski uttanríkisráðharrin, segði á blaðmannafundi sunnukvöldið, at hann kundi ikki hóma møguleikarnar til slíkan fund. Reagan og Gorbachov voru næstan komnir fram til ta týðningarmiklastu semjuna, íð nakrantið hefur verið gjord viðvíkjandi av-vápnan, men í seinastu

stund strandaðu allar samráðingar á SDI-ætlanina (stjórnukrígsætlanini) hjá Reagan forseta. Á blaðmannafundi í Háskulabiografínum, íð varði í tveir timar, segði Gorbachev, at amerikanarar vildu sleppa at gera royndir við SDI-vápnunum úti í rúmdini. «Sovjetsamveldið fer ongantið at góðtaka hetta,» segði Gorbachev. «Eg segði fyri Reagan forseta, at vit høvdu einki ímóti, at amerikanarar útvíklaðu SDI-tøknið í royndarstovnum hjá sær, men at gera royndir við hesum vápnunum úti í rúmdini er fullkomiliga sinnissjúkt.

Sinnissjúk fólk eru vanlig á sjúkrahúsum. Eg kann ikki siggja tey sum leiðarar av stórum tjóðum.»

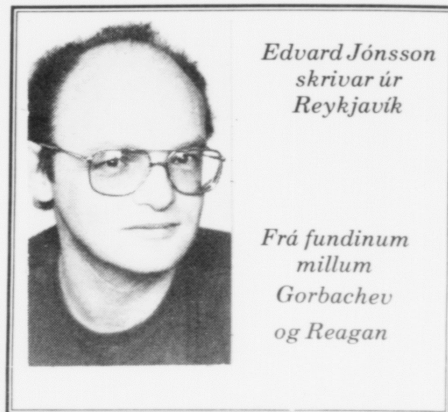
Vanligt skil og vit sigraði sostatt ikki í Reykjavík, sum so nógv høvdu vónað. Sovjetsamveldið segði seg kortini vera til reiðar at sleppa sær av við allar miðalrakettir í Europa og tær flestu í Asíu, og eisini at minka um atomvápnagoymslurnar við 50% tey næstu 10 árin við tí fyri eyga, at koyra burtur øll atomvápn áðrenn árið 2.000. Princippielt voru amerikanarar samdir í hesum. Teir sögdu seg vera til reiðar at

steðga uppsetingini av SDI-skipanini í 10 ár, um bæði USA og Sovjet fóru í tí tidskeiði at oyðileggja allar atomvápnagoymslurnar hjá sær. Kortini vildu amerikanarar sleppa at gera royndir við SDI-vápnunum í hesum tidskeiði. Gorbachov segði, at hann vildi umhugsa hetta tilboð, um amerikanarar avmarkaðu royndirnar til royndarstovurnar. «Hetta vildi hava beint fyri SDI-ætlanini hjá okkum, og tað kundu vit ikki góðtaka,» segði Reagan.

Tað gjordist skjótt greitt á fundinum, at Sovjetsamveldið ræðist SDI-skipanina meira enn nokur onnur vápn, amerikanarar hava. Tá ið tað bleiv greitt, at ongin semja kundi fáast í lag um SDI, steðgaði fundurin, sum annars gjordist nógv longri enn ætlað.

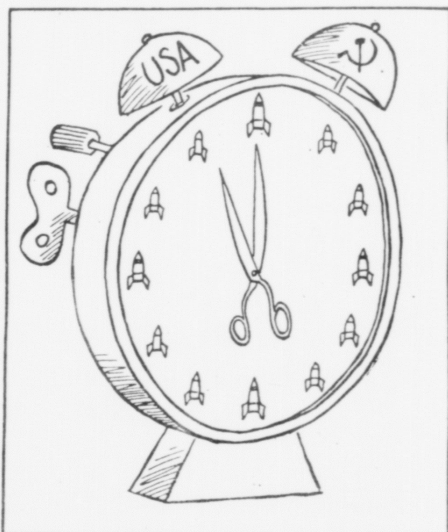
Í mótsetning til Gorbachev, helt Reagan ongan blaðmannafund, men tá ið hann kom til Keflavíkar-flogvøllin, voru allir hermennir á NATO-støðini og familjur teirra savnaðar saman uttanfyri eitt stórt flogskýli á vøllinum, og Reagan helt eina stutta roðu, har hann segði, at amerikanarar fóru ongantið at geva upp SDI-skipanina. Hermennir fegnast ógilega, tá teir hoyrdu hetta, roptu og klappaðu í hondunum. Reagan heilsaði teimum við «salut» sum ein hermaður og segði teimum eina søgu frá sær sjálvum, tá hann var í amerikanska herinum. Hermennir fagnaðu honum aftur við lógvabrestum. Admiralurin á Keflavíkar flogvølli gav Reagan eina stóra hermannahúgv og Reagan setti hana á høvðið og heilsaði aftur sum hermaður. Síðan segði hann, at hann hevði ringt til Nancy og sagt henni, at hann fór at koma til náttúrða og tí mátti hann skunda sær. Reagan fer at geva amerikanska folkinum eina frágreiðing um fundin í Reykjavík mána-kvöldið.

Meðan Reagan skemtandi á Keflavíkar flogvølli, helt Gorbachov eina roðu í Háskulabiografínum, har hann greiddi í detaljum frá tí sum hendi á fundinum. «Vit vóru ógviliga opinskráðir uttan at vera óhoviskir,» segði Gorbachev.

Edvard Jónsson
skrifvar úr
Reykjavík

Frá fundinum
millum
Gorbachev
og Reagan

chev. «Eg segði fyri Reagan, at iðgjann hjá allari mannaættini var sett í veð á hesum fundinum. Vit eru til reiðar at gera semjur og vit vilja avskaffa øll atomvápn so skjótt sum gjorligt og áðrenn árið 2000. Vit vilja gera semjur um regionalar konfliktir, um mannaættindaspurningar og alt annað, sum amerikanarar vilja samráðast um. Vit mettu, at hesin fundurin kundi gerast tann týðningarmiklasti, sum nakrantið hefur verið hildin um av-vápnan. Men Reagan forseti kom við tómun hondum og tómun lummum. Vit lögdu alstóran dent á, at hvorgin av okkara tjóðum má hava hernaðarlígan yvirtut. SDI-skipanin gevur amerikanarum slíkan yvirtut, og tað kunnu vit ongantið góðtaka. Ein tjóð sum ger royndir við so ógviliga framkomnari skipan sum SDI krevur, at menna nýggj vápn, má vekja illgruna hjá øðrum tjóðum. Amerikanar siga, at teir vilja hava SDI sum eina

trygd fyri seg sjálvar. Men hvat so við trygdini hjá okkum? SDI er ein hótan ímóti hernaðarjavnváginum. Treytin fyri varandi semju okkar amillum er tann, at vit eru alla tíðina hernaðarlíga javnstillaðir. Ongin má vera í yvirtut. Vit mugu minka um vápnagoymslurnar saman og vit mugu ikki í millumbilinum menna nýggj vápn, sum kunnu gerast hótan ímóti hesi javnvág.»

George Shultz, uttanríkisráðharrin, segði á blaðmannafundinum, at Reagan var noyddur at halda fram at menna SDI-skipanina. «Hetta er okkara verja, okkara skjöldur,» segði Shultz. «Vit kunnu ikki avmarka royndirnar til royndarstovurnar eins og Gorbachov skjeyt upp, tí tað nyttar henda skipan ikki.»

Viðvíkjandi atomroyndarspreiðingum segði Gorbachev, at Sovjetsamveldið hevði ikki gjørt slíkar royndir í 14 mánaðir. Í hesum tidskeiðinum

